

MORELE PARADENTOSE

28 januari 1983

Goedenavond, vrienden.

Allereerst het bekende verhaal: wij zijn niet alwetend, wij zijn niet onfeilbaar, denkt dus a.u.b. zelf na. Voor mijn onderwerp zoek ik even een mooie titel, iets wat je niet overal vindt. Wat zou u zeggen van:

MORELE PARADENTOSE

Zoals u weet is parodontose een aantasting van het gebit. Vroeger sprak men in dit verband ook nog wel eens over "wolf". Begint iets dergelijks eenmaal op te komen, dan wordt het heel moeilijk het gebit in goede staat te houden. Wat betekent dat degenen die er naar buiten toe toch mooi uit willen blijven zien naar een tandenrooier gaan die alles trekt om hen dan te voorzien van een "tweede gebit" want men vindt kunstgebit zo onaangenaam klinken.

Toch meen ik voor deze keuze van titel wel enige redenen te hebben: Moraal, het moreel besef, om niet te spreken over de z.g. morele herbewapening zijn nu eenmaal zaken die tegenwoordig nogal eens ter sprake komen. Waarbij men echter één ding schijnt te vergeten: dat je moraal voornamelijk voort komt uit jezelf. Een morele strekking kan nooit voor jou belangrijk worden wanneer het alleen maar betekent dat een ander je precies vertelt hoe je moet leven en wat je moet doen en laten.

Moraal betekent voor mij een zuiver persoonlijke zaak waarbij je voor jezelf duidelijk verschil maakt tussen aanvaardbaar en niet aanvaardbaar en je dan bepaalt tot het voor jou aanvaardbare ondanks hetgeen je dit kan kosten. Zo leven is volgens mij een blijk van hoge moraliteit. Juist in deze tijd, waarin men zich zo nadrukkelijk bezig houdt met de "mooie en goede" dingen wordt die moraal sterk aangetast. Niet dat je het bemerkt, want werkelijke waarden worden onopvallend vervangen. Zo is een ieder bijna voortdurend, bezig met het onrecht dat overal op de wereld gebeurt. Dat de buurvrouw neergeslagen wordt en beroofd van een tasje met f 25.- neemt men dan maar op de koop toe. Dat mensen proeven nemen waarbij arme dieren lijden is natuurlijk erg vervelend. Maar dat mensen in die zelfde gemeenschap moeten lijden zou volgens mij dan nog meer of tenminste evenveel protesten moeten oproepen. Maar daarover hoor je maar zelden.

De moraal is een zeer eenzijdige geworden: het oordeel dat men velt over zich en de wereld is op zijn minst gezegd zeer kunstmatig. Een onderwerp als dit, waarin je dan toch ook bepaalde geestelijke aspecten aan de orde wilt stellen dient naar ik meen de nadruk te leggen op de persoonlijke elementen in deze kwestie: dit jezelf zijn maar ook een vanuit jezelf consequent het goede doen en vanuit jezelf en op eigen risico consequent alles verdedigen wat voor jou en anderen waardevol is. Ik moet dan stellen dat ik aan de uiterlijkheden van uw wereld in dit verband maar heel weinig houvast vind. Ik vind het erg mooi dat de mensen tegen atoomenergie schelden. Zij hebben zelfs geen ongelijk. Maar wanneer ik zie, dat die zelfde mensen al te vaak overmatig energie gebruiken, dat zij voortdurend maar weer een beroep doen ook op de gemeenschappelijke middelen om hun streven - en maar al te vaak ook hun liefhebberijen - te laten financieren, dan deugt er volgens mij zelfs hier iets niet.

Waar een ieder alle anderen weet te vertellen wat men precies zou moeten doen om de wereld beter leefbaar te maken en vervolgens over pleegt te gaan tot het bevorderen van de eigen belangen, dan zie ik het ook al niet meer zitten. Er zijn geestelijke waarden die van meer belang zijn dan dit alles. In u bestaat een werkelijkheid. Daarvan mag u verder denken wat u wilt wanneer u maar wilt toegeven, dat die innerlijke wereld ook voor uw reacties op de wereld rond u uiteindelijk bepalend is. Die innerlijke wereld geeft niet de eisen weer die je stelt aan je wereld maar maakt duidelijk wie en wat je zelf bent.

Wanneer je in je eigen ogen superman bent, dan moet je echter daaruit ook naar buiten toe de consequenties proberen te trekken door zover maar mogelijk naar buiten eveneens op te treden als een soort superman. En wel zonder hiervoor ook maar enigerlei erkenning van anderen te verlangen. Wanneer je meent in jezelf dat je een door god gezonden artiest bent moet je natuurlijk proberen te scheppen. Maar daarom mag je nog niet van anderen eisen, dat zij je schepping en jouw artistieke waarde zonder meer aanvaarden en erkennen. Wat in je leeft is belangrijk. In de mens leven allerhande krachten. Soms zijn dit volgens de geldende opvattingen krachten ten goede, soms ziet men ze ook eerder als krachten ten kwade. Of wij die in onszelf nu erkennen dan wel niet, zij zijn er nu eenmaal. Wanneer wij ons werkelijk bezig durven gaan houden met hetgeen wij wezenlijk zijn - dus niet alleen met hetgeen een ander ons zegt dat wij zijn of hetgeen wij gaarne willen schijnen - zo zullen wij enkele conclusies moeten trekken. Een daarvan zal zeker luiden: ik probeer altijd anders te zijn dan ik werkelijk ben. Daardoor doe ik vele dingen niet die ik naar mijn wezen wel zou moeten doen. Ik laat vele zaken vallen, laat veel na omdat anderen mij zeggen dat dit beter is, ook al voelde ik innerlijk er iets aan te moeten doen.

Men zal toegeven: ik word geleefd door de wereld buiten mij, niet werkelijk en bewust bepaald door de wereld in mij. En toch: In je zijn krachten die je zeggen dat je hier door je gedachten, met je uitstraling of op een andere wijze iets zou kunnen bereiken. Waarop wij zielig naar onszelf kijken, ons afvragen of dat nu wel waar zou zijn en concluderen het toch maar niet te doen. Je zou voor gek kunnen komen te staan..... Wij spreken in onszelf over allerhande krachten die wij in feite niet kennen. Wij hebben de mond misschien vol van de Here, de goddelijke wil, de Heilige Geest of, wanneer men iets anders wil, over de noodzakelijke behoeften van het volk, de gemeenschappelijke belangen die wij allen dienen te dienen, de zorg voor onze kindskinderen die toch ook aan ons is opgedragen. Maar al spreken wij nog zo vaak over dergelijke dingen, maar al te vaak geloven wij er innerlijk niets van.

God? God is een woord dat wij gebruiken. Zoals de Here een figuur is die wij ons dan vaak wel proberen voor te stellen, maar uiteindelijk maar al te vaak niet anders wordt dan een vage figuur die ons bevestigt, ons onze zonden vergeeft en ons ondanks alles toch nog tot zijn Rijk uitverkiest. De H. Geest is onze naam voor een vorm van ongewone bezieling en wanneer wij in de naam van fatsoen of iets dergelijks dan zaken kapot slaan is het natuurlijk ook de H. Geest geweest. Want in ons kan immers geen kwaad wonen, wij zijn oprecht? Spreken wij van de sociale noodzaak, dan denken wij daarbij niet openlijk maar zeer natuurlijk vooral aan onszelf en onze eigen positie. Zelfs wanneer wij spreken, over het zorgen voor onze kindskinderen zo denken wij in feite ook wel sterk aan ons eigen prestige en onze mogelijkheden van dit ogenblik. Let wel: ik zeg niet dit alleen en altijd zo zal zijn bij alle mensen op uw aarde. Bovendien heeft de geest van dergelijke neigingen op zijn tijd ook heel wat last. Maar laten wij dit feit dan in ieder geval erkennen.

Laten wij ons eens even afvragen wat de werkelijkheid in feite is. Wat is "das ding an sich" zoals de Duitser het noemt, het "noumenon" zoals de Grieken het aanduiden. Ik denk dat voor ons de werkelijkheid betekent dat in al onze gedachten, al onze daden, zelfs in onze verwachtingen en in de leugens die wij onszelf en de wereld vertellen iets wordt weerspiegeld van hetgeen wij in werkelijkheid zijn: niet alleen maar een illusie, een eenzijdigheid. Wij zijn een afgerond geheel. Wij zijn deel van een kosmisch geheel. Wij behoren bij het totaal, zijn deel van die totaliteit en al wat wij tot uiting brengen is altijd weer alleen datgene, wat in ons ligt en binnen die totaliteit nog mogelijk is. Dat lijkt mij de moeite waard om eens over na te denken.

Want dan zou onze moraal niet meer gebaseerd mogen zijn op algemene regels of verwachtingen. Zij zou voort moeten komen uit de kern van ons wezen en niet beïnvloed mogen worden door persoonlijke succesjes. Onze moraal zou in feite het in ons levende begrip van goed en kwaad, van juist en onjuist weer moeten geven en zo ons eigen leven en onze daden steeds bepalen. Datgene wat wij in de wereld proberen toe te doen en te zijn, datgene wat wij geestelijk of stoffelijk tot stand brengen zal bepaald moeten worden door dit innerlijk besef van juistheid, onze innerlijke harmonie en ons erkennen van overeenkomsten. En wanneer dit niet het geval is, vindt u het dan nog zo vreemd dat ik spreek over morele paracentose? Het begin is zo erg niet. Je kunt er met enkele ingrepen nog veel aan doen.

Maar ja, men gaat niet graag naar de tandarts, zeker niet wanneer het een innerlijke is en wij zelf de operatie dienen te voltrekken. Want in dit opzicht zijn wij zelf de grootste drillboren - en dat beseffen wij heel goed. Dus wachten wij nog even. En wanneer wij werkelijk gaan zeggen dat wij er nu toch heus iets aan moeten gaan doen betekent dat gemeenlijk, dat het verval al te ver is doorgewoerd. Neem de mensen: wanneer die eindelijk beginnen te schreeuwen over het heroplevende fascisme hebben zij het in wezen niet over een enkele partij of denkrichting - ook al doet men alsof. Zij spreken dan over de zucht met alle middelen zichzelf boven anderen te plaatsen, een zucht die henzelf ook bevangen heeft, dan spreken zij over de ook door hen geroemde saamhorigheid en discipline binnen een bepaalde groep die je in staat moet stellen alles wat anders is of denkt aan je laars te lappen, de grond in te stampen. Wanneer men meewarig spreekt over de ontkerkelijking dan heeft men het niet over een werkelijk vervallen van het menselijke geloof. Dan heeft men het over het vervallen van de kostbare gebouwen die men heeft opgericht ter ere van Hem die eens heeft gezegd dat je alle bezit moet achterlaten om Hem te kunnen volgen. Zij klagen in wezen vooral over het feit dat de collecten steeds minder opbrengen, dat de lasten ondragelijk worden en het gezag dat men meende te hebben steeds minder waard blijkt in de praktijk.

De meesten die daarover klagen denken niet aan menselijke zielen - ook al spreken zij daarover zeer veel - maar aan de discipline, de gehoorzaamheid, de middelen die zij wenselijk achten voor zich, de onvrijheid die zij anderen op willen leggen. En dat moet dan de wereld behouden? Moet dat de weg zijn waarlangs de mens kan terugkeren tot de innerlijke vrede met God? Laat ons er maar niet verder over spreken, al die dingen zijn voor mij tekenen van de menselijke kwaal die ik meende te mogen omschrijven als morele parodontose. Voor mij zijn dit tekenen van een voortdurend verder sluipende aantasting van essentiële menselijke waarden. Wet is wet en recht is recht, zo roepen de mensen. Maar wat is wet, wat is recht? Een wet behoeft op zich niet rechtvaardig te zijn. Maar op het ogenblik dat zij bestaat is zij een geldend recht geworden binnen de gemeenschap die haar aanvaardt heeft.

Wanneer wij zeggen: die wet aanvaard ik niet, dan gaat het niet alleen om die wet - of het nu een parkeerverbod is of een nieuwe versie van gij zult niet stelen, gij zult niet dood slaan. Er zijn heel wat mensen die menen: ik aanvaard dit niet, dus geldt het voor mij ook niet. Maar daarmee gooit men dan wel meteen de gehele orde en alles wat uit die wetten is voortgekomen - met alle goede en alle kwade kanten daarvan - geheel terzijde. Men zegt wel, dat men zich dan buiten de gemeenschap stelt. Maar kun je jezelf werkelijk buiten de gemeenschap stellen? In feite niet, want die gemeenschap heeft altijd nog last van u en u hebt nog altijd last van die gemeenschap. Daaraan kunt u overigens niets doen. U leeft nu eenmaal te midden van die gemeenschap, of u dit nu leuk vindt of niet. U kunt ten hoogste doen alsof u er zich niets van aantrekt, maar dan zult u zien dat die gemeenschap zich zoveel te meer van u gaat aantrekken. Laat ons reëel blijven.

Wij moeten iets aanvaarden zoals het is of verwerpen, zoals het is, maar dan in zijn geheel. Wanneer iemand uitroept dat deze kapitalistische maatschappij niet aanvaardbaar is ben ik geneigd zo iemand met groot respect te bejegenen. Tenminste wanneer hij dan ook stelt niet van die maatschappij te willen hebben, te willen ontvangen. Maar wanneer zo iemand gelijktijdig beweert dat hij wel gek zou zijn wanneer hij niet die maatschappij zou uitmelken zie ik in diezelfde mens opeens niet meer dan een parasiet, een profiteur. Wat je niet mag zeggen natuurlijk: het is niet netjes genoeg en bovendien is een dergelijke uitspraak niet links genoeg voor deze tijd.

Maar goed. Wanneer ik geloof aan een esoterische waarheid, aan een innerlijke kracht, kan ik dan gelijktijdig een koop sluiten in de geest van een: God, ik zal u wel aanbidden wanneer ik tijd overhoud van mijn pogingen om vrede te sluiten met de duivel, want dat is belangrijker omdat de duivel lastiger is? Zo iets doe je toch niet? Je zou het tenminste niet mogen doen en daarom formuleer je de zaak dan liever enigszins anders: Kijk het leven is nu eenmaal zo dat er wel een ideale mens bestaat en een ideale wijze van leven, maar het compromis is nu eenmaal noodzakelijk. Dat je jezelf en je oprechtheidswaan daarmee dan lelijk compromitteert heeft men gemeenlijk niet eens in de gaten. Het gaat er om één te zijn in jezelf. Maar wat is innerlijke eenheid? Is er iemand hier die meent mij dit te kunnen vertellen?

Het is in ieder geval een gunstig teken dat u toegeeft dat u dit niet weet. Innerlijke eenheid is iets wat je pas kunt opmerken wanneer je het niet bezit. Het is een natuurlijk deel van je bestaan. Het is die vanzelfsprekende zekerheid waarmee je leeft zoals je leeft; bent zoals je bent en doet wat je doet.

Het is een innerlijke toestand waardoor je geen behoefte voelt om aan anderen te gaan zeggen hoe zij zouden moeten denken en doen. Een toestand waarin je niet steeds weer anderen vertelt dat het anders moet, of jezelf voorhoudt dat je anders zou moeten handelen dan je als vanzelf pleegt te doen. Een toestand die niet bepaald veel denkbeelden en filosofieën over het leven ten gevolge heeft, maar waarin je harmonisch kunt zijn, je innerlijk ook vrede kunt kennen en niet eens schijnt te bemerken dat je meer en meer opgaat in het andere. Zou men zo iemand vragen of hij iets bijzonders is of heeft, zo zal het antwoord onverweigerlijk luiden: ik? Neen. Ik zou het niet weten.

Misschien is het wel ongeveer zo wanneer wij te maken hebben met de innerlijke kracht. Wanneer wij die kracht bewust eerst uiterlijk moeten gaan manifesteren deugt er al iets niet. U weet wel wat ik bedoel: eerst eens astrologisch uitrekenen of het toevallig gunstig is om daarna over te gaan tot het tekenen van de juiste diagrammen. Men houdt zich bezig met formules, bedrijft magie, stelt zich uiteindelijk in de plaats van God en geeft bevelen aan de duivel en zijn oude moer. Zeker, dat heet dan magie en het werkt soms. Maar heeft het iets te maken met je innerlijke kracht als werkelijkheid? Mij komt het voor als iemand die in een glas water spuwt, er op wijst en dan zegt: Zie je dat? dat ben ik nu, dat is mijn macht. In feite is alles wat je zo manifesteert niet meer dan wat afval van de werkelijkheid die je bent. Zo zie ik al dat manisch streven en al die rituelen. Neem mij niet kwalijk dat ik het zeg.

Er zijn heus wel mensen die het heel goed bedoelen en die er zelfs nog wel goede dingen mee tot stand brengen ook. Maar toch is al dat rituele gedoe voor mij niet veel meer dan de gootsteen in een nog niet geheel rijpe geest. Wat er door wegloopt is uiteindelijk alleen maar het water en meestal ook nog het zeer vuile water van de geest, terwijl wat in je bestaat de zuivere essentie van kracht en wezen is en blijft. Wanneer men dit niet meer kan begrijpen kan ik wel met zekerheid stellen dat men als kosmische mens al sterk is aangetast door deze morele paracentose. Want dat duidt erop dat u niet meer geheel beseft wat goed en echt en wat vals en verrot is. Het maakt duidelijk dat u zelfs niet meer waarlijk in staat bent te overzien wat vanuit uzelf naar voren komt en wat u van buitenaf wordt opgelegd.

Maar laat mij onderbreken voor u denkt, dat dit een zuivere boetepredicatie moet worden. Want wanneer je in deze tijd iets zegt waar de mensen het niet mee eens zijn en het dan nog hard en duidelijk op persoonlijke basis durft stellen heet alles al snel een boetepredicatie in deze tijd. Ik wil alleen proberen u duidelijk te maken, dat vele zaken anders kunnen. Een tijd geleden stond er een heel eigenaardig artikelje in "the Lancet", een medisch vakblad, uit Engeland. Het bleek dat in een bepaalde streek een groter aantal zeer oude mensen opeens zekere klachten kregen veroorzaakt door het feit dat zich bij hen een nieuw gebit begon te ontwikkelen. Er werden gegevens aangedragen over voedingsgewoonte en leefwijze in deze streek, men sprak over mogelijke erfelijke waarden, maar kon er niet geheel achter komen hoe dit mogelijk zou zijn in een dergelijke omvang.

De deskundigen kwamen uiteindelijk overeen dat dit een toeval geweest moet zijn van een in een bepaalde streek en bijna gelijktijdig reageren van een aantal individuen waarbij van de geboorte af een derde gebit reeds potentieel aanwezig, was aangezien er medisch of wetenschappelijk geen enkel gegeven kenbaar was geworden waaruit duidelijk was geworden hoe een dergelijke ontwikkeling anders tot stand kon komen. Of het volgende. Wanneer ik daarover spreek zal men u duidelijk maken, dat het hierbij gaat over wonderen van God - mits u informeert bij kerkelijke instanties. Wanneer je spreekt over het ontwikkelen van een nieuw gebit in de stof als gevolg van een geestelijk je vastbijten in moreel besef en leven volgens eigen als juist erkende waarden zo zal men u hoogstens antwoorden dat dit misschien wel eens voor kan komen, want Gods wegen zijn ondoorgrondelijk. Maar kerkelijk gezien is er geen enkele reden om aan te nemen dat een dergelijk iets duidt op een kracht of regel die toepasselijk zou zijn voor een ieder.

Ik breng dit naar voren opdat u vooral niet zult gaan denken dat mits er maar tekenen komen er sprake kan zijn van een nieuwe waarheid die alom juichend zal worden ontvangen. Ik zeg u dit - misschien wat experimenteel, want u zelf moet meewerken - je kunt een proef nemen. Zou u willen proberen eens even te vergeten wie u denkt te zijn en wie u zou willen schijnen in de ogen van anderen? Wilt u even alles vergeten wat te maken heeft met vragen als hoe je je dient te gedragen, hoe je als mens in het leven wilt zijn? Probeer dan eens even een ogenblik diep in uzelf te kijken zonder uzelf te omschrijven en ga eens na, of u daar misschien een lichtje voelt of vindt. Denk er maar aan als een geel lichtje of iets dergelijks. Je moet er je nu eenmaal een voorstelling bij kunnen maken of het te kunnen omschrijven. Sluit rustig maar even de ogen wanneer de zaal en de mensen u zouden kunnen hinderen. Vergeet even alles en kijk alleen maar naar binnen. Probeer dit licht te voelen, het strekt zich uit door uw gehele corpus en zelfs nog wat daar buiten, maar neem nu maar even aan dat het ongeveer daar te vinden is waar u uw hart pleegt te zoeken.

..... Hou die voorstelling nu even stevig vast. Dit is de werkelijkheid. De stem die u hoort, de omgeving, die er rond u is, is uiteindelijk maar een heel klein deel van de werkelijkheid en nu even geheel onbelangrijk. Zeg nu tot uzelf: in dit licht is de perfecte harmonie. In dit licht bestaat mijn innerlijke vrede. In dit licht zal ik de kracht vinden om waar te zijn vanuit mijzelf en zonder eisen aan anderen. Hou dit licht nog even voor ogen als u kunt, probeer het werkelijk bestaan daarvan nog even aan te voelen. Zeg dan tot uzelf: Waar deze vrede en deze perfectie bestaan kan niets mijn evenwicht verstoren. Niet in mijn lichaam, niet in mijn geest, niet in mijn ziel. Eén, onveranderlijk deel van het al zijnde, ben ik de weerkaatsing van dat Al. Zo ben ik vrede, harmonie, kracht, geluk en gezondheid. Want deze wonen in mijzelf. Zo. Dat is dan ook een vorm van morele herbewapening, weet u? U kunt de oogjes wel weer open doen. Dit voor degenen die ze dicht hadden gedaan.

U kunt natuurlijk nu opmerken, dat dit een deel is van die bekende suggestieve methoden die wij soms hanteren, u hebt gedeeltelijk daar zelfs gelijk in. Zoals u kunt zeggen dat u zich dat van dat gele licht herinnert, want "dat hebben zij al eens eerder gedaan". U hebt volkomen gelijk. Maar wanneer u nu in uw wereld soms niet meer weet waar u naar toe moet, wanneer u zich steeds maar opgejaagd voelt, wanneer u steeds maar weer dingen doet tegen beter weten en soms zelfs tegen uw zin in, alleen omdat het verwacht wordt of het zo "behoort" hebt u werkelijk behoefte aan dit beleven van het innerlijke licht.

Moraal is de weergave van een innerlijke waarheid, maar ook de manifestatie van een innerlijke kracht. De moraal is in feite geuit in de wet die je zelf bent t.a.v. je eigen leven en gedragingen. Maar het is ook de kracht - de wil wanneer u het zo wilt uitdrukken - waardoor u die wet waar maakt zonder meer. Wanneer u daarover eens wat hebt nagedacht zou u tot de conclusie kunnen komen dat het wel eens de moeite waard zou kunnen zijn om al die uiterlijkheden, lichamelijke zwakten enz. eens even te vergeten en ook eens even af te stappen van het voortdurend overwegen van al die gevaren die u bedreigen zoals milieuverontreiniging, atoomgevaar, de autoriteiten, de onrechtvaardigheden van een bepaald kabinet, de moeilijkheden tussen Reagan en Rusland enz. enz.

Stop die gedachten eens, lieve mensen. Vindt eerst eens de kracht, het licht, in jezelf. Dat is de enige methode om een steeds verdergaand verval in eigen moreel besef, eigen werkelijke persoonsinhoud te voorkomen. Het is de enige methode waardoor u er toe kunt komen al die schijnbeelden eindelijk eens terzijde te stellen en terug te keren tot het weten "dat ben ik". Dan gaat het niet meer om de erkenning, waardering van anderen. Het gaat er maar om dat ik kan aanvaarden dat ik ben zoals ik ben, dat ik met hetgeen er in mij leeft nog iets uit kan sturen in die wereld, dat ik innerlijk en voor mijzelf weet: Mijn leven is niet zinloos en doelloos, niet het gaan door een tranendal tot ik uiteindelijk verlost wordt - de gemakkelijke uitvlucht.

Voor mij is het bestaan, het zijn van licht en vreugde, het scheppen van licht en vreugde ondanks alles. Voor mij is het om licht te zijn waar duister is. Voor mij is het om zout te zijn daar waar alles smakeloos lijkt. Voor mij is het om desem te zijn, gist om van een taaie brei een redelijk brooddeeg te maken. En dat is heus niet een sprookje dat ik verzin.

Wanneer u kijkt in de leringen van Jezus en zelfs van enkele van de apostelen, of u kijkt naar de werken van de oudste hindoeleraren, liever luistert naar de gedachten van Anakananda of u bezig houden wilt met Zen, boeddhisme, en u zult zien dat de kern van alle leringen dit is: Onberoerd door de wereld ben ik, eeuwige kracht. Vanuit die eeuwige kracht ben ik in deze, mijn wereld al datgene wat ik noodzakelijkerwijze moet zijn en zonder mijn wezen daardoor te verloochenen of ooit te vergeten wie ik ben. Tja, het werd dan toch weer iets wat op een predicatie gelijkt. En de armen die de titel hoorden, en meenden: ha, morele paracentose? Dat wordt lachen. Maar als u nu werkelijk zo graag ook even lachen wilt, kijk dan even naar hetgeen u innerlijk voelt en aan wat u de laatste 48 uren hebt gedaan. Dat is werkelijk om te lachen en te huilen tegelijk. Maar laat ons dat nu maar vergeten. De wereld is goed, de mensen bedoelen het goed. Dat het steeds rotter gaat ligt niet aan de mensen en zeker ook niet aan onszelf. Want wij zijn toch anders, nietwaar? Aan de andere kant: de fouten moeten toch ergens vandaan komen? Die krachteloosheid moet toch ergens ontstaan? Wanneer er vandaag de dag geen wonderen meer gebeuren dan kun je wel beweren dat God dit niet meer wil, maar ik geloof dat je beter kunt zeggen: "wij willen die niet meer mogelijk maken en erkennen".

En wanneer wij uitroepen dat de mens zwak is, zo denk ik dat het mogelijk wel waar kan zijn op dit ogenblik, maar vraag mij ook af hoe het dan komt dat juist nu bepaalde mensen zo ontstellend sterk kunnen zijn. Mensen die sterk zijn en blijven, ook moreel, van hun geboorte tot hun dood toe. Dat moet toch een reden hebben, nietwaar? Wanneer je begint te vergoeilijken, ook t.a.v. jezelf dat men ongelukkig is, dat je altijd maar weer ongelukkig bent - de schuld van die rotwereld en die anderen natuurlijk - bevorder je het zwak zijn. Wanneer je steeds maar weer beweert dat je toch ook met jezelf en je stoffelijke belangen rekening moet houden omdat men in deze wereld je anders toch weer alles afneemt, enzovoorts, dan leidt u in mindere of meerdere mate inderdaad aan de morele paracentose.

Dan bent u zo langzaam de werkelijkheid, de essentie van het leven kwijtgeraakt. En om toch enige houvast te hebben, omdat het toch nog iets moet schijnen hebt u zich een paar idealen aangemeten als een ideaal kunstgebit, zodat uw stralende geestelijke glimlach vooral niet het afgebrande dorp zal tonen dat het in wezen is. Neen hoor, u niet. Wij spreken nu even over al die anderen. Want u zit hier Nu ja, u aanvaardt wat gezegd wordt of u aanvaardt het niet. Dat moet u zelf maar weten. Niemand kan u immers verplichten om anders te worden? Niemand kan u zelfs terecht zeggen dat u anders moet leven, anders moet zijn. Behalve dan dit éne waarvan wij zo-even geprobeerd hebben er iets van te pakken te krijgen, dat onbekende dat je in jezelf kunt vinden. Datgene waarover ik zei: zoek nu even diep in jezelf tot er niets meer over blijft behalve dat gele licht.

O, je kunt er om lachen, maar wanneer je het vindt trekt het als een warme gloed door je heen. Als je het vindt lijkt het opeens of je meer tijd hebt, of je ook sterker bent. Wanneer je dit licht beleefd hebt is het ook, of je opeens de zaken buiten je iets anders bent gaan zien. Net iets minder bedrieglijk misschien, een beetje meer waar. Want de wereld en de mens moeten terug naar een werkelijkheid die niet meer wordt begraven onder een masthoop van vergane idealen en dorre woorden, mogelijk versierd met enkele nog bloeiende wijsheden op de top ervan. Geestelijke ontwikkeling betekent ook: weten wat je ontwikkelt, wat je bent. Het betekent zoeken naar waarheid en heus niet alleen een zoeken naar hetgeen anderen verborgen houden, maar vooral ook een zoeken naar al datgene wat je voor jezelf zo lang en krampachtig geheim probeerde te houden. Zeker, het is wel goed om het kwaad te ontmaskeren in de maatschappij. Maar begin nu eens met jezelf. Daar moet je ook nog heel wat maskers kwijt raken. Wij moeten terug naar de waarheid, naar de gloed, naar de kracht.

Adam, zo staat er in de bijbel, wandelde met God. Waarbij de meeste gelovigen zich een beeld maken van een naakte jongeman die rondwandelt naast een in ruime gewaden gehulde oudere heer langs de paden van een paradijselijke tuin. Adam wandelde met God omdat hij zich in zich bewust was en bleef van de kracht waaruit hij was voortgekomen. Omdat hij, zich confronterende met die kracht, een antwoord vond op al zijn vragen. U bent allen kinderen van Adam en Eva indien de overlevering waar is. En zelfs wanneer de legende van Lilith waar zou zijn - de weduwe genaamd - zo bent u nog steeds afstammeling van Adam. U hebt deze mogelijkheid als erfdeel.

De mensheid heeft dit innerlijke licht, ook het paradijs als erfdeel. Eerst wanneer je je z.g. kennis, je rationalisaties, als een soort engel met een vlammend zwaard stelt tussen jou en de eenvoud is het paradijs werkelijk voor je gesloten. Dan kun je niet meer wandelen met God. Vergeet echter niet, dat die wachtpost niet door anderen daar is gesteld, maar door jezelf. Misschien is het de moeite waard te zien of je hem even weg kunt halen of desnoods hem alleen maar zover te krijgen dat hij even naar een andere kant kijkt, zodat je even naar binnen kunt kijken en weer voor een ogenblik duidelijk kunt zien wat het wezen is van het licht en de werkelijke betekenis en waarde van het menszijn.

Ik denk dat je zelfs in dit tweede geval een sleutel vindt die kan voeren tot een werkelijke bewustwording, een sleutel die niet alleen maar stelt dat in u de kracht ligt, maar duidelijk maakt: de eeuwige waarheid en werkelijkheid, zover zij u betreffen, zijn in u neergelegd als wezenlijk deel van uw zijn. Alle kracht die nodig is om te zijn zoals u moet zijn is u gegeven en neergelegd in uw wezen. En al datgene wat waar, noodzakelijk en werkelijk is voor u, waar u ook leeft en hoe u ook beleeft en beseft, is neergelegd, in uzelf.

Geen raadsels. Geen mystieke ontvluchting van werkelijkheden waar je niet meer weet te leven of te werken. Alleen nog maar één ding: Ik en in mij de kracht. Uit die kracht de kracht benaderen, daarin de mogelijkheid vinden om deel te worden, niet alleen van de wereld waartoe wij nu denken te behoren, maar van alle werelden waartoe wij zouden kunnen behoren, steeds meer versmeltende daarmee. Dat is volgens mij ons feitelijk doel. En wanneer wij proberen deze werkelijkheid, die wij allen diep in onszelf toch ergens beseffen, waar en hoe wij ook zijn, te verbergen achter regeltjes en wetjes, ideaaltjes en vooral ook verplichtinkjes - die grotendeels natuurlijk bij anderen liggen - hebben wij pas werkelijk last van morele paracentose.

Hebt u commentaar?..... Enige wijsheid bezit u althans, want u zwijgt. Daarmee mag ik dan mijn bijdrage wel beëindigen. Alleen wil ik u er nogmaals aan herinneren dat wij een klein experiment hebben geprobeerd. Misschien is het bij u niet geheel aangeslagen. Probeer het dan nog een keer. Mogelijk heeft het u wel iets gedaan? Herhaal het dan. Want wanneer wij niet beginnen bij de kracht die in ons woont komen wij tot niets. Maar uit die kracht kunnen wij waarlijk worden: noumenon, werkelijk ik, werkelijk deel van alle werkelijkheid en zo ontvluchten aan eigen gebonden zijn, aan onze eigen kleine illusie.

Ik dank u voor uw aandacht.

Goedenavond vrienden.

ACTUEEL ZIJN

Ik weet niet precies wat ik met dit tweede gedeelte nu nog aan moet. Hebt u misschien een onderwerp of zo iets? (Humor? Actueel?) Dus geen werkelijke voorkeur?

Wij hebben naar ik meen zo-even esoterie gehad, dat wil zeggen: een donderpreek waarin enige esoterie verpakt was. De avond moet enigermate een geheel blijven, maar wanneer je na een dergelijke spreker komt te staan, wil je toch wel graag iets geheel anders brengen. Neem nu uw vraag naar actueel zijn. De mensen ergeren zich de laatste tijd zo zeer. Nu vind ik het niet zo erg dat de mensen zich ergeren, ik gun het hen want zij doen het zo graag. Maar ziende naar alle redenen die zij voor hun geërgerd zijn geven zo vraag ik mij toch wel eens af, of zij wel werkelijk weten, waarover het gaat.

Zo heb ik gehoord, dat er bij u een staatssecretaresse is - geëmancipeerd staatssecretaris geheten - die meende dat het openbaar vervoer duurder moest worden en er aan toevoegde, dat de mensen dan maar eens een halte moeten gaan lopen. Daar ergeren die mensen zich over. Zij niet en ik ook niet. Zij heeft er ook geen last van: zij gebruikt toch de auto. Maar wie zich daaraan dan zo zegt te ergeren zou het haar misschien anders kunnen laten inzien. Trek haar een paar schoenen aan met wat ongekookte erwten erin, en zet haar bij een haltepaal.

Verplicht haar dan, tot de volgende met die schoenen te lopen. Kies er een leuk buitenweggetje voor zodat zij geen kans heeft onderweg een taxi aan te houden en kijk dan eens hoe zij zich voelt nadat zij naar die halte heeft gelopen. In ieder geval kan zij zich dan voortaan indenken hoe mensen die moeilijk lopen de noodzaak een dergelijke afstand te voet te gaan zullen voelen. Het zou haar inzicht vergroten, en mogelijk zelfs iets kunnen helpen om de ergernis wat te doen verminderen.

Ik kan ook goed begrijpen dat mensen die in verhouding een groot inkomen hebben uitroepen: wat geeft dat nou wanneer de mensen wat minder gebruik moeten maken van geneeskundige hulp? En bovendien, f 2.50 per geneesmiddel is heus niet veel. Daar hebben zij nog gelijk aan ook wanneer je beseft, dat men voor die riks dan toch vaak een geneesmiddel krijgt dat 20,-, 30,- en soms zelfs meer dan 50 gulden kost. Gezien vanuit hun inkomen is dit inderdaad niet veel, maar hun visie is toch niet geheel juist. Ik zou iemand die meer dan 5x modaal verdient dan ook graag willen verplichten per geneesmiddel f 250,- te betalen, ongeacht de werkelijke prijs daarvan. In termen van het huishoudbudget is de zaak dan gelijk getrokken en de welgestelden zouden bij een tijdje ziek zijn tot de conclusie komen, dat voor iemand met een minimum inkomen ook f 2.50 onder omstandigheden erg bezwaarlijk kan worden.

De mensen kankeren wel, maar hebben niet door, dat men in sociale laagjes leeft. Het bestel waarin u leeft lijkt wel op een soort spekkekoek: tussen de lagen koek zit steeds weer smeersel, maar het smeersel weet niet wat de koek is en omgekeerd. Misschien zou men door dergelijke grenzen te verminderen ook wel wat begripsgrenzen kunnen slechten. Ik kan mij voorstellen dat je in de USA zit als president en dan denkt: om president te kunnen blijven moet ik een paar succesjes behalen. Zoals ook in andere landen vooral mensen die eerst kort aan de macht zijn zich genoopt zullen voelen om te laten zien dat zij anders optreden dan hun voorgangers, maar gelijktijdig onder druk staan daar ook zij zich alleen kunnen bewijzen door een succesje te behalen. Indien dergelijke mensen echter zelf geheel mede de lasten zouden moeten dragen van de beperkingen die zij anderen plegen op te leggen en hun eigen inkomen nog sterker dan dat van hun onderdanen beperkt zouden zien als gevolg van hun streven naar bewapening zoals zij ook zelf zich in dubbele mate aan de discipline zouden moeten onderwerpen die zij van anderen menen te moeten eisen, zouden zij volgens mij meer verantwoord en doordachter reageren en zou alles best eens heel wat beter kunnen verlopen.

De wereld is vreemd. Overall zijn mensen die u wel even willen vertellen hoe u in de hemel kunt komen. Elke zondag staat de wereld vol van mensen die bezig zijn dit uitvoerig te doen. Kennelijk kun je dit alleen of in ieder geval voornamelijk bereiken, wanneer je behoort tot hun bepaalde groep. Al die mensen menen dat zij onder degenen die het hemelrijk zullen betreden een meerderheid zullen vormen. In de praktijk vormen zij ten hoogste een zeer kleine minderheid. Toch zou het veel beter gaan wanneer deze mensen zelf eens zouden moeten leven met al die problemen die zij met hun heilige boeken in de hand voor anderen op hun manier zou duidelijk en zonder meer oplossen. Zij zouden dan over vele dingen toch wel wat anders gaan denken meen ik.

Ik heb iemand gekend die altijd weer meende dat de mensen te weinig aan de Here dachten. Wanneer je iets nodig hebt, zo meende hij, vraag je dit aan God en als het goed is krijg je het dan ook wel. En gaat het je eens wat minder dan vraag je eenvoudig God om je bij te staan. Dat redt je dan wel. Want God is rechtvaardig en tegen God mogen wij niet ingaan.... Vloeken was dan ook volgens hem uit den boze. Tot - per ongeluk - een ijzeren wiel van een handwagen, zoals men die toen nog had, over zijn tenen reed. Toen riep hij heus niet "heer sta mij bij", maar wel zijn equivalent voor g.v.d. en dat nog zeer hardop. Bij al die dingen valt steeds weer op dat je de dingen toch anders gaat zien wanneer zij jezelf evenzeer raken als anderen. Dit alles is mogelijk voor u niet actueel. Maar wat is dan een actuele waarheid in uw land? Het feit dat er zoveel hard schreeuwende minderheden optreden dat de zwijgende meerderheid steeds meer tekort komt. Denk daar maar even over na.

Ik vind het dan ook zo jammer dat de mensen zo weinig begrip schijnen te hebben voor de waarheid, voor de werkelijke feiten. Men beziet het alles verkeerd.

Ik kan dan wel zeggen dat ik het Amsterdamse plan op een Stopera ideaal vindt: Men zou alle raadsvergaderingen in de grote zaal kunnen houden op het toneel. Dan valt de mensen veel meer op wat echt en wat komedie is. Er zijn heel wat goede dingen, zoals het feit dat tweede Kamerzittingen niet gehouden worden in de ridderzaal. Want om eerlijk te zijn heb ik het gevoel dat de partijen zich t.a.v. elkaar maar zeer zelden enigszins ridderlijk gedragen. En nu ik zo bezig ben denk ik opeens: waarom heeft men de eerste kamer toch in feite een beetje weggestopt? Ik denk dat dit een oud Nederlands gebruik is, want de beste kamer bouwde men reeds lang buiten of ergens in een hoekje.

En tot de Nederlandse actualiteit behoort ongetwijfeld ook het feit, dat een ieder een prima oplossing weet voor alle problemen zodra het enige blijvende probleem maar wordt opgelost: het vinden van iemand die voor de kosten op kan komen. De realiteit is dat een ieder schreeuwt over een economische crisis zonder zich af te vragen waardoor deze toch mede ontstaan is: zij ontstond als mogelijkheid op het punt waarop een ieder dacht dat hij recht had op even veel en misschien zelfs iets meer dan een ander. De mensen dachten dat het er niet meer op aan kwam dat zij iets konden, iets werkelijk presteerden, maar alleen op het feit dat zij er waren. Het lijkt mij dan zo gek nog niet dat er een crisis is. Want hoe kun je de mentaliteit van de mensen veranderen wanneer je niet eerst de hele zaak door elkaar kunt gooien. Het is natuurlijk erg prettig wanneer je kunt zeggen: dit werk bevalt mij niet, dus ga ik maar in de WW. Maar o wee wanneer er geen ww meer is. Wie dan nog zo denkt zit zonder tot de aow komt en die is ook zo hoog niet. Maar door al die W-ën zouden de mensen misschien weer gaan begrijpen dat leven niet alleen betekent, zoveel mogelijk doen wat je prettig vindt, maar vooral steeds weer datgene doen en proberen wat voor jou en anderen nu noodzakelijk is - wat gemeenlijk andere koek is.

Bij vele zaken zou je je eens af moeten vragen hoe dat eigenlijk mogelijk is. Uw land heeft een zeer groot aantal werkelozen op het ogenblik. Toch heeft de regering naar ik meen pas weer besloten om 200 Hongaren aan te trekken. Ook komen er steeds meer mensen van elders die nog niets hebben om aan te trekken en dan natuurlijk op rekening van de Nederlanders van allerhande zaken moeten worden voorzien, inclusief werk, woning enz. Ik vraag mij dan af, waarom men altijd weer die mensen van elders nodig schijnt te hebben en meent te moeten importeren. Kan men er dan niet voor zorgen dat er in eigen land mensen gevonden worden die tenminste bereid zijn te leren wat zij voor taken moeten vervullen? Maar degenen die stellen dat Nederland moet inkrimpen gaan met dergelijke zaken rustig verder. Als Nederland nog wat meer moet krimpen barst zo dadelijk de rommel onweerstaanbaar naar buiten.

Wanneer men redeneert dat men nu en niet later vaklieden nodig heeft kan ik dit wel begrijpen, maar vind ik het toch niet bepaald een goed denkbeeld om dan maar van elders volleerden aan te trekken. Het kan anders. Wanbegrip voor de Nederlanders zorgt er voor dat bv. Lubbers niet het succes boekt dat hij ondanks alles verdient. Hij zou veel meer aanspreken wanneer hij kon optreden als een soort politieke Toon Hermans, vriendelijk alles zeggende en steeds weer uitkomende op de blauwe lucht en het zonnetje. Zoals een directeur van de Nederlandse bank, veel meer zou kunnen bereiken wanneer hij niet alleen maar steeds weer de mensen zou confronteren met de noodzaak tot sparen en bezuinigen, maar ook duidelijk begrip zou hebben voor de situatie waarin gewone mensen komen te verkeren die opeens niet meer alles kunnen hebben en doen waaraan zij vele jaren gewend waren.

Opvallend is in deze dagen dat zo vele mensen hunkeren naar sterke figuren. Die zijn er zeer zeker. Denk maar eens aan een Maggie Thatcher. Dat is nog eens een sterke figuur, nietwaar? Maar men noemt haar niet voor niets "the iron maiden". U weet toch, wat dat voor een ding is? Een soort fraai uitgevoerde stolp met een deur. Doe je die open dan zie je allerhande scherpe stekels. Wanneer je in dat ding terecht komt en de deur valt dicht - en dat gaat gemeenlijk erg gemakkelijk - ben je meteen wijlen. Iets wat bij deze vrouw volgens mij een toepasselijk beeld is: zij weet heel goed, wat zij wil, maar zelden wat zij doet. Nu ja, laat mij niet schelden, al houden Nederlanders daarvan veel, zelfs in de literatuur. Of kent u dat oude gedicht niet dat al begint met de brede trage scheldestroom? Luister alleen maar en u zult horen hoe men - overigens vaak zeer beschaafd - weet te schelden op al die perfide dictatoriale regeringen elders. Die hebben geen democratie. Maar wees nu eens eerlijk: wat hebben jullie dan te zeggen?

Je mag in uw land zeggen wat je wilt, maar je hebt niets te zeggen. En hoe meer je zegt, hoe minder kans je hebt dat er werkelijk naar je geluisterd wordt. Nu ja, wanneer je erg lastig bent en hard schreeuwt krijg je net zover je zin dat je de mond even gesnoerd wordt terwijl in feite alles bij het oude blijft. Aan de andere kant: waarom zou een sterke figuur niet iets goeds kunnen bereiken? Waarom? Je kunt het in deze tijd uit de praktijk beantwoorden: een sterke man, een sterke vrouw kan veel bereiken, maar één ding kunnen zij niet: Begrijpen dat de anderen zwak zijn. Misschien is dat het kernpunt van vele dreigingen in deze tijd en zelfs de reden voor het geloof in een nabij zijnde wereldondergang. En u hebt volgens horen zeggen in dit opzicht heel wat te wachten: in 1984 zal de aardas kantelen. Hebt u dit overleefd dan komt er een periode met zeer felle stormen plus een aanmerkelijke verandering in waterpeil, rond 1990. Dan zal tegen 1999 nog een groot deel van de wereld exploderen en voordien zijn er vele kansen op een al-vernietigende wereldoorlog.

Maar weest niet bevreesd, zo roepen sommigen dan weer uit: dit alles is wel waar, maar voor het zover komt komen de vliegende schotels. Als je dan je kop verliest wéét je in ieder geval waar je die moet laten. Bij al die toch wel wat vreemde verhalen vraag ik mij af waarom zo vele mensen zich aangetrokken voelen tot een ondergangsgedachte. Misschien wel omdat men vreest zonder dit dingen te moeten gaan doen en beleven die men niet zou willen doen en beleven? Mogelijk ook omdat je dan vreest in een verdere toekomst te zeer voor jezelf op te moeten komen en innerlijk daartoe niet bereid bent? Want het is al te gemakkelijk om, met de massa, uit te roepen dat de wereld beter moet worden.

Maar hoeveel mensen doen daadwerkelijk iets om die wereld ook maar iets beter te maken? Nu ja, heel wat van de mensen die beweren de wereld te willen verbeteren doen daar op hun wijze nog iets aan; wanneer zij een gezicht zien dat hen niet past beginnen zij onmiddellijk het in elkaar te slaan in de hoop dat het zo beter zal worden. Slaan hoort kennelijk bij de mentaliteit van het ogenblik. Neem het Nederlandse voetballen dat zich kenmerkt door Engelse trekjes die tot uiting komen in vernielingen en slagwisseling tussen groepen supporters. Nu ja, zo wordt de strijd in ieder geval overal uitgevochten en dat is kennelijk gunstig. Deskundigen hebben immers uitgemaakt dat het alleen maar volgen van kijksporten niet gezond is? Alleen vraagt een domme geest als ik zich dan meteen af waarom al die mensen al die energie - wanneer er dan al iets vernield moet worden - niet gebruiken om die dingen te slopen waarvan het beter is dat dit meteen geschiedt, En die zijn er ook bij de vleet.

Zelfs voor de werkgelegenheid zou het kansen inhouden, want ik kan mij voorstellen dat menige projectondernemer staat te watertanden wanneer hij de lieverds bezig ziet bij bv. een wedstrijd van de FC den Haag of Ajax. Die denkt meteen: die mannen zou je moeten kunnen aantrekken voor de noodzakelijke sloperij. Geen getalm en bovendien de garantie voor buitengewoon snelle resultaten. Ieder heeft nu eenmaal zijn natuurlijke talenten. En er is in uw wereld nog heel wat te slopen. In elke maatschappijvorm b.v., staan heel wat muurtjes tussen verschillende standen - zodat de een niet meer kan zien hoe de ander leeft. En dan zijn er al die muurtjes van vooroordeel, die zo sterk worden dat je geen grap meer kunt vertellen over een schoonmoeder zonder door feministen van discriminatie beschuldigd te worden. Ook joden, negers, Turken, Spanjaarden mag je niet bespottelijk maken. En wanneer je, om de mop kwijt te raken, dan maar begint "er was een mens die", vragen zij onmiddellijk wat voor een mens bedoelt u?

Laat al die muurtjes van u "wij zijn anders"; en "men wil discrimineren" eerst maar eens laten slopen. Dan gebeurt er tenminste nog iets goeds, (er volgen enkele z.g. discriminerende moppen.) Onbegrip schijnt te overheersen. Een ander punt dat mij steeds weer verbaast is het feit, dat je in uw dagen en uw land kennelijk alles mag zeggen, zolang je het maar niet doet. Je mag meestal ook wel de dingen doen, zolang je het niet zegt. Maar je mag niet de dingen zeggen en dan ook doen. Dan vindt men je onbetrouwbaar, omdat daarmee niemand rekening had gehouden. Is dit alles u al actueel genoeg? Of hebt u uzelf nog niet herkend?

Ik heb ook in wat andere vorm nog wel enkele tamelijk actuele punten voor u: Op het ogenblik bouwen zich overal nogal grote spanningen op. Dit kan u bekend zijn. Zo zal de aardkorst zelf daardoor vele vreemde verschijnselen gaan vertonen, zeer waarschijnlijk op de lijn die loopt vanaf de middellandse zee tot Hawaï en verder.

Dit betekent dat er in die buurten nogal wat zwaardere bevingen en uitbarstingen te verwachten zijn. De mensen zullen dan menen dat dit toch verschrikkelijk is. Als geest vraag ik mij af waarom: deze dingen roepen bij de mensen uitbarstingen van meegevoel en naastenliefde wakker. En de slachtoffers komen grotendeels bij ons terecht, dus die zitten ook goed. Vreemd is ook dat dit meegevoel ook hen beroert die normaal vinden dat men al die - vul zelf in, anders word ik nog van discriminatie beschuldigd - zou moeten uitroeien. Op het ogenblik dat er sprake is van een natuurramp blijkt dit elkander vervolgen en haten even afgelopen te zijn. Dan heeft men opeens weer even begrip voor de ellende van anderen.

Dat er de komende jaren nog heel wat ellende zal zijn is zonder meer duidelijk. Dit echter heeft vanuit mijn standpunt ook zijn goede kant: wanneer je opeens geconfronteerd wordt met de heilloze ellende van anderen kun je als mens eerder vergeten dat je je zo even nog zo ellendig voelde over een kleinigheid. Dan wil je even ook aan die anderen denken en vergeet alleen maar aan jezelf te denken.

Een ander punt is evenzeer actueel, maar ik noem het alleen maar even om allerhande heen en weer praten te voorkomen: Op het ogenblik treedt een zeer sterke geestelijke invloed op. Ik denk dat mogelijk ook u de laatste weken al iets daarvan ervaren hebt. Zo niet: de invloeden worden in de komende maanden nog erger, dus u hebt alle kans om er iets van te beleven. Mensen hebben vreemde dromen, horen opeens stemmen, hebben het gevoel dat zij niet alleen zijn, doen zelfs dingen zonder te weten waarom en later zelfs ook hoe. Vreemd genoeg is dit in vele gevallen nog een juiste handeling ook. Intuïtie schijnt te spreken en mensen zien opeens verschijningen, wat zij overigens gemeenlijk maar griezelig vinden en vaak voor zich houden om niet voor gek versleten te worden. Ik wil de belangrijkheid van deze zaken niet overdrijven maar stel mij toch voor, dat er mogelijk hierdoor weer een brug geslagen kan worden tussen de werelden van de geest en van de stof.

Stel u eens voor, dat hierdoor velen af zouden kunnen komen van het zeer begrensde en beperkte denken dat de mensen op aarde nog steeds bevangt. Want mensen vermensenlijken nog steeds vele zaken te zeer. Zelfs wanneer zij denken aan een geestelijke sfeer, zo is dit geen werkelijke geestelijke wereld, die in hen oprijst. Neen. Het is gewoon een verbeterde versie van de wereld waarin men leeft en van het eigen ik. Om het simpel te zeggen: de Hagenaar die droomt van zomerland ziet een verbeterd Wassenaar. Een oude mop illustreert dit trouwens nog beter: een Europeaan die goed geleefd heeft komt in het paradijs, een Amerikaan die goed geleefd heeft gaat naar Parijs. Maar zonder een band met de werelden van de geest zouden jullie naar ik vrees in materiële beslommeringen geheel teloor lopen.

Als die band echter sterker wordt dan zij op het ogenblik is zouden vele mensen daarin de zekerheid, het houvast, kunnen vinden dat zij kennelijk in de werkelijkheid van uw wereld op het ogenblik moeten ontberen. Er zijn zovele dingen waarbij men zich afvraagt hoe het verder moet gaan. Zo staan op het ogenblik de z.g. overwinterde gewassen er erg goed bij. Tenzij het nog enkele weken heel hard gaat vriezen kan men er mee rekenen dat de eerste oogst van de zomer dermate overvloedig zal zijn dat een ieder gaat praten over landbouwprijzen en zich afvraagt waar men met de overschotten heen moet. Zou men leren beseffen dat dit zinvol kan zijn en dat men hierdoor op geestelijk verantwoorde wijze weer vele mensen op de wereld zou kunnen helpen zou men dit alles kunnen rijmen en zou een dergelijk overvloedige oogst geen opschudding meer behoeven te veroorzaken.

Zouden de mensen dan niet veel beter afzijn? Met die geestelijke beïnvloedingen en zeker ook met de rampen die in de komende tijd zo hier en daar los zullen breken zouden steeds meer mensen kunnen leren zich minder in te stellen op materiële voordelen volgens de heersende orde en zouden zij in staat worden gesteld om gelijktijdig binnen het kader van hun mogelijkheden beter en juister zichzelf te zijn. Een ander punt: het drugsprobleem, dat men verschrikkelijk vindt. Het werkelijk erge daarbij is dat mensen die zelf geen gebruik maken van drugs deze met grove winsten verkopen aan mensen waarvan zij weten, dat die er aan ten onder kunnen gaan. Op zich vind ik drugs niet zo erg. Die hebben altijd bestaan en zullen wel altijd blijven bestaan zolang er mensen zijn. O, men heeft tegenwoordig sterkere prikkels nodig dan vroeger.

Want de eerste thee die werd gedronken in Europa was ook al een trip en spreek dan maar niet van de koffie. Men werd er gewoon duizelig van. En dan die eerste tabak. Daar kun je ook ellende mee hebben. Uit die tijd stamt dan ook de uitdrukking "iemand een zware pijp laten roken".

Nu is tabak de verslaving van een zo groot deel van de mensheid dat regeringen er erg zware accijnzen op hebben gelegd om hen er van af te helpen. Met als gevolg dat tegenwoordig de staten verslaafd zijn geraakt aan de accijnzen. En dat is nog erger. Ik meen, dat drugs alleen gebruikt worden door mensen die een andere werkelijkheid begeren. Zij hebben niet genoeg aan wat er is, willen wat meer, willen iets anders. Maar zodra die geestelijke werelden meer binnen het bereik van de stoffelijke mensen gaan komen zijn drugs overbodig: bij ons is het anders - en onder ons gezegd en gezwezen - vaak zo gezellig dat het een voldoende tegenwicht zou vormen tegen de menselijke ellende die men nu in drugs probeert te ontvluchten. Alleen ben je bij ons zelf mede bepalend voor de soort trip die je maakt. Er zijn ook in de wereld van de geest zwartere trips mogelijk dan zelfs met lsd denkbaar zijn en het enige wat daarvoor nu nog nodig is is een uittreden.

Contact met de geestelijke werelden zou de mensen allerhande voordelen kunnen geven. En die wereld van ons en de uwe komen elkaar steeds nader in deze dagen. Maar de vraag blijft of de mensen wel een reeks werelden zullen durven en willen accepteren die vele van hun gevestigde waarden en belangen te niet kan doen. Ik geloof eerlijk dat een verdere geestelijke ontplooiing voor heel veel mensen erg nuttig zal zijn dat zij daarvan veel zullen leren. Maar vooral meen ik dat zij ook in hun menselijke wereld daardoor beter zullen leren leven. Maar voorlopig zal dat toch naar ik vrees nog een minderheid blijven en wanneer de gevolgen van die ontwikkeling de overheid niet aanstaat is de kans groot dat het nog een vervolgte minderheid wordt ook. De meerderheid vormt echter nog steeds een probleem dat ons doet vragen wat je daar nu aan zou kunnen doen.

Persoonlijk meen ik dat ook hiervoor een oplossing denkbaar is, al zou die in de actualiteit een krankzinnige schijnen: Alle wetten schrappen die de staat niet ten volle kan handhaven. Ten tweede: alle staatsbestedingen besnoeien tot uiteindelijk de staat alleen nog die bestedingen kan doen die de mensen door vrijwillige bijdragen mogelijk maken. Ten derde: alle ambtelijk personeel omscholen en van hen mensen maken die Nederland weer tot een zindelijk land maken door de straten te schrobben. Mogelijk klinkt het niet bepaald redelijk. Maar hoe meer regels de staat uitvaardigt, hoe meer regels er overtreden zullen worden en hoe meer mensen daaraan rechten zullen willen ontnemen. Er zullen dan steeds meer mensen nodig zijn om de regels te handhaven. Er ontstaan hierdoor steeds meer spanningen, die voeren tot nieuwe wetten en regels enz. en natuurlijk ook meer overtredingen.

Dan bestedingen: er zijn uitgaven nodig voor het algemeen nut. Maar die moeten dan ook door de mensen uit overtuiging en op vrijwillige basis kunnen worden opgebracht. Willen de mensen een dam hebben, best. De staat kan dan desnoods de gelden voorschieten, maar de mensen die dit zeggen te willen moeten uiteindelijk dan ook zelf de kosten dragen. Of fietspaden. Heel wat mensen hebben een fiets. Wanneer een ieder bereid zou zijn, f 100,- te betalen zouden daarvoor fietspaden bij de vleet kunnen worden aangelegd enz. Wanneer ik pleit voor een besnoeien van het overheidsperoneel dan klinkt dat misschien of ik een hekel heb aan ambtenaren. Dat is niet waar. Maar het zal u toch duidelijk zijn dat, een structuur ingewikkelder wordt – incl. wetgeving en reglementen. Door ingrijpende vereenvoudigingen zal inderdaad heel wat werkgelegenheid wegvallen. Er is echter in uw land een groot gebrek aan oprecht dienstbetoon. Vriendelijke gezichten en bekwame mensen zijn ongetwijfeld in deze sector meer dan welkom. Bij reinigingsdiensten en andere onbezette uitvoerende organen zijn ook heel wat mensen extra nodig.

Voorbeeld: politie. Men zou hier heel wat mensen onder kunnen brengen die alleen administratief onderlegd zijn en zo de getrainde politiemensen vrij kunnen maken voor het verrichten van hun feitelijke taken. Neem secretaressen voor het openen van gegevens en uitschrijven van verbalen, gedicteerd op bv. banden, en er wordt heel wat tijd bespaard. Wanneer je een maatschappij leefbaar wilt maken, moet je in redelijke mate alles kunnen verwerven wat je wilt. Best. Maar dan moet je de prijs er ook voor over hebben.

Er zullen nog steeds voorzieningen overblijven waarbij een ieder zal moeten zeggen: ja, dat willen wij. Gas, water enz. bv. Of openbaar vervoer. Wie dit wil moet met de anderen tezamen dit ook in stand houden. Wie ja zegt tegen openbaar vervoer wordt aangeslagen voor een bepaalde som, bv. f 1000,- of meer per jaar en krijgt daarvoor ook een algemeen geldend abonnement voor het openbaar vervoer. Wie geen abonnement heeft kan alleen mee wanneer er ruimte is en dan alleen tegen betaling van een in verhouding hoge, maar altijd gelijkblijvende som. Wat op den duur heel wat zou gaan schelen in de drukte op de wegen.

Wil elk dorp een eigen symfonieorkest? Best. Graag zelfs. Alleen moet die gemeenschap dan zelf voor de kosten opdraaien op basis van vrijwilligheid. Wie zijn naam geeft als dit wensende komt met de anderen samen en op grond van de garantie die dit betekent weet men ook welk bedrag beschikbaar is voor het functioneren van het orkest. Men heeft dan wel vrije toegang. Dito voor komedie, circus, opera enz. De slagzin van deze tijd is, dat men de cultuur niet mag aantasten. Maar cultuur is geen abstracte waarde, maar wordt bepaald door hetgeen er onder de mensen leeft. En niet wat een bepaalde groep als zodanig bestempelt. Is het dan niet redelijk, dat een ieder de kans krijgt zijn eigen cultuur te beleven, maar daarvoor dan ook de kosten moet dragen? Kijk eerst eens, wat het de mensen werkelijk waard is en wees niet bang wanneer daardoor bepaalde zaken tijdelijk of voorgoed verdwijnen.

Zeker, musici, dirigenten e.d. zullen misschien minder aan salaris kunnen krijgen en er meer voor moeten presteren. Maar wanneer zij het zo ernstig menen met hun kunst moeten zij dit er volgens mij dan ook maar voor over hebben. En wil de een dit offer niet brengen, dan zijn er mogelijk anderen die dit wel willen doen. Of neem die kunstenaarsregeling met de pannenmerknaam: BKR. Is een kunstenaar nu iemand die datgene produceert wat hijzelf kunst noemt? Of is hij iemand die door zijn eigen wijze van uitdrukken zoveel aan anderen weet te zeggen, dat zij bereid zijn daar zijn levensonderhoud tegenover te stellen? Is dit laatste het geval, dan is de regeling overbodig en is kunst een kwestie van vraag, van behoefte. Zolang aan de behoefte wordt voldaan is dat goed. Is dat niet het geval dan biedt men de kunstenaar meer. Dit zal anderen die deze gave hebben er toe brengen eveneens kunst te produceren. (bekort).

Maakt iemand een keuze, dan dient deze zelf alle consequenties daarvan te aanvaarden. Wilde een Amerikaan niet naar Vietnam, zo zou de juiste reactie geweest zijn: wie niet wil hoeft niet, maar veteranen zullen wel en weigeraars niet in aanmerking komen voor staats- etc. posten. Eerst wanneer allen die gingen aan hun trekken zijn gekomen zullen wij zien wie verder in aanmerking komt. Maar niet: je moet, anders wordt je bestraft.

Ik zeg dit alles, omdat ik ervan overtuigd ben dat er meer kenmerken van een goddelijke macht optreden in ieders leven dan zelfs een gelovige schijnt te beseffen. Ik meen daarom dat het weinig zin heeft anderen een volgens u juiste weg op te dringen. Zinvol is het alleen de weg die je als juist ervaart zelf te gaan. Anderen dienen je de kans te geven om dit te doen, zolang je zelf de rekeningen betaalt. Ik ben ervan overtuigd dat elke groep die een eigen mening verkondigt het recht heeft dit te doen. Evenzeer ben ik ervan overtuigd dat degene die dit anderen op wil dwingen en elk tegenargument afwijst voor zichzelf en anderen een ramp zal betekenen. Ik ben ervan overtuigd dat de geestkracht van vele mensen zo groot is, dat zij daarmee meer kunnen volbrengen dan zichzelf en anderen mogelijk achten. Maar ik weet ook dat de mensen die het gevoel van deze kracht in zich ervaren en deze niet gebruiken daarmee zichzelf en anderen te kort doen.

Ik geloof dat er in zeer vele mensen een innerlijk licht brandt. Maar de meesten van hen zijn helaas bevreesd het te uiten omdat dit anderen op zou kunnen vallen. Ik ben ervan overtuigd dat het goed is en dat er vele mogelijkheden zijn om anderen te helpen. Maar ik vrees dat de meeste mensen vooral degenen willen helpen die in feite niet geholpen willen worden.

Een kleine litanie van punten die u ook eens zou moeten verwegen. Ten slotte: u wenste wat humor en actualiteit, ik wenste een afwijkende vorm. Het geheel klinkt daardoor minder ernstig dan het gemeend was. U dacht dat het kletspraat was? Zet de zaken eens ernstig op een rij.

Ik heb u gewezen op zwakke punten. Niet in de maatschappij maar in uw benadering daarvan. Ik wilde geen dwaasheden belichten, maar duidelijk maken dat het merendeel daarvan overbodig is.

Het geheel was een soort parafrase op alles wat men onder de borrel en bij andere gelegenheden in deze dagen wel pleegt te zeggen. De achtergrond was ernstig. Vergeet niet, dat men al snel iets kletspraat vindt wanneer iemand minder aangename dingen zegt waarvan je innerlijk weet dat zij waar zijn. Men zegt dat mooi, maar dat kan toch nooit. Vergetende dat juist dergelijke kreten er de oorzaak van vormen dat veel wat noodzakelijk is niet of veel te laat gebeurt.

Vergeef mij mijn betoog maar en vergeet het als u dit bepaalt wenst. Maar zeg niet dat alles zonder meer zinloos was.

Ik dank u voor uw geduld en aandacht.

Goedenavond.

(sterk bekort, van uitwijdingen ontdaan waar mogelijk.)

d.d. 28 januari 1983